

Зупинка у пустелі

Йосип Бродський

Тепер так мало в Ленінграді греків,
Що ми зламали навіть Грецьку церкву,
Щоб збудувати на місці, що звільнилось,
Концертний зал. В такій архітектурі
Є щось від безнадійності. А втім,
Концертний зал на кілька сотень місць
Не так вже й безнадійний: все ж він – храм,
Хоч храм мистецтва. Хто, між іншим, винен,
Що співи роблять значно більший збір,
Аніж молитви істинної віри?
Та я жалкую щиро, що тепер
Побачать люди не нормальний купол,
А лиш низький, потворно плоский, дах.
Хоч справа не в потворності пропорцій.
Залежимо ми зовсім не від них,
Частіше – від пропорції потворства.

Я пам'ятаю, як її ламали.
Була весна, і я якраз тоді
Заходив до татарської родини,
Що мешкала навпроти. У вікно
Я часто роздивлявся Грецьку церкву.
Все почалось з татарської розмови,
В яку невдовзі втрутилися звуки,
Що з мовою зливалися спочатку,
Та заглушили потім і її.
В садок церковний в'їхав екскаватор,
Що мав чавунну гирю на стрілі.
І стіни стали трохи піддаватись.
Зумій не піддаватися, якщо ти
Стіна, а проти тебе – руйнівник!
До того ж, екскаватор міг вважати
Її бездушним, неживим предметом,
Собі якоюсь мірою подібним.
А в неживому світі, як відомо,
Предмет предмету здачі не дає.
Туди зігнали потім самоскиди,

Бульдозери... І яюсь в пізній час
Сидів я у абсиді на руїнах.
В провалах вівтаря синіла ніч.
І я - крізь ці дірки у вівтарі -
Дивився на трамваї запізнiлі,
На довгу низку тьмяних ліхтарів.
І те, чого не можна стріти в церкві,
Тепер я бачив через призму церкви.

Колись, як нас не стане на землі,
Точніше - після нас, на тому ж місці
Теж виникне, можливо, щось таке,
Чого усі, хто знали нас, жахнуться.
Але таких не знайдеться багато.
Так за старою звичкою собаки
На тому ж місці задирають лапу.
Паркана вже нема давним-давно,
Та їм паркан ввижається, напевне.
Бо пам'ять їх упертіша за дійсність.
Земля, можливо, зберігає запах:
Асфальту не здолати запах псини.
І що для них оцей потворний дім!
Для них садок тут, кажуть вам - садок.
А те, що очевидне для людей,
Буває для собак цілком байдужим.
Цю якість і зовуть: "собача вірність".
Якщо вже доведеться говорити
Всерйоз про естафету поколінь,
То вірю лиш в подібну естафету.
Вірніш, у тих, хто відчуває запах.

Так мало нині в Ленінграді греків,
І в світі - поза Грецією - мало.
Принаймні, недостатньо задля того,
Щоб зберігати їх споруди віри.
А вірити у те, що ми взялися
Споруджувать, ніхто не вимагає.
Бо націю хрестити - це одне,
А хрест нести з народом - зовсім інше.
У них один обов'язок і був,
Та виконати толком не зуміли.

І нива заросла, бо не орали.
"Сіячу наш, не забувай про плуг,
А наша справа – вчасно колоситись".
Вони ж свій плуг, на жаль, не зберегли.
І я вночі дивлюся у вікно
І думаю про те, куди зайшли ми?
Від чого ми сьогодні більш далекі:
Від православ'я чи від еллінізму?
До чого ми близькі? І що нас жде
Попереду? Можливо, інша ера?
Якщо це так, чим прислужитись їй?
І що повинні принести у жертву?

Переклад Олександра Грязнова